

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

Чернігівська обласна військова адміністрація

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

*(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)*

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

У межах здійснення парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та з метою захисту прав кожного на території України, відповідно до статей 3, 13 та 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», а також для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання працівниками Секретаріату Уповноваженого спільно з представниками громадських організацій, без попереднього повідомлення про час і мету, здійснюються відвідування місць несвободи, до яких, серед іншого, відносяться центри соціально-психологічної реабілітації дітей.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, частиною а статті 37 Конвенції про права дитини, статтею 28 Конституції України, статтею 10 Закону України «Про охорону дитинства» закріплено заборону катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання щодо будь-якої особи, у тому числі дитини.

Зазначена заборона має абсолютний характер: жодні виняткові обставини, зокрема стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність або інший надзвичайний стан, не можуть бути виправданням катувань чи інших видів жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи

UB

Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з

прав людини

№17082.2/26/53 від 07.09.2026

КЕП: Лубінець Д. В. 07.09.2026 18:45

6C9E48EB050893DA04000000E88D01007DF40600

покарання. Відповідно, в умовах воєнного стану держава та керівництво центрів соціально-психологічної реабілітації дітей зобов'язані вживати належних організаційних, управлінських та практичних заходів для недопущення погіршення умов проживання, виховання, навчання та розвитку дітей, забезпечення їх безпеки, захисту прав і законних інтересів, а також створення умов, що відповідають принципу найкращих інтересів дитини.

Під час відвідування Центру соціально-психологічної реабілітації дітей Служби у справах дітей Чернігівської обласної державної адміністрації (далі – Центр, заклад) 12.06.2026 групою НПМ виявлено порушення прав і свобод людини і громадянина, а також суттєві недоліки в організації діяльності закладу, що потребують невідкладного реагування та вжиття дієвих заходів для їх усунення. Детальний опис встановлених порушень викладено у звіті за результатами відвідування, що додається.

Усупереч пункту 22 Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.11.2025 № 1513 (далі – Порядок № 1513), не передбачено можливості звернення дітей, які проживають у закладі, щодо випадків насильства та/або жорстокого поводження з ними або загрози їх життю чи здоров'ю, а також випадків насильства та/або жорстокого поводження або загрози життю чи здоров'ю інших дітей. Так, у закладі не забезпечено в доступному для дітей місці телефону та/або електронного пристрою з доступом до Інтернету, які мають працювати цілодобово протягом усього календарного року. Окрім того, відсутня інформація щодо номерів телефонів у вигляді буклетів, постерів, стендів, електронних сервісів служб, до яких дитина може звернутися по допомогу.

У порушення пункту 23 Порядку № 1513 керівництвом Центру не забезпечено невідкладного повідомлення уповноважених органів про звернення вихованки закладу щодо вчинення стосовно неї в прийомній сім'ї фізичного, психологічного та сексуального насильства, що свідчить про неналежне реагування на повідомлення дитини про можливе порушення її прав.

Крім того, у порушення статті 19 Конвенції про права дитини, статті 10 Закону України «Про охорону дитинства», пункту 6 Типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.01.2004 № 87 (далі – Типове положення), під час конфіденційного спілкування з вихованцями встановлено використання практичним психологом Центру висловлювань образливого та принизливого характеру щодо дітей. Такий характер спілкування свідчить про недотримання обов'язку забезпечення поваги до честі, гідності та найкращих інтересів дитини, є несумісним із завданнями соціально-психологічної реабілітації дітей та не забезпечує належного захисту дітей від психологічного насильства.

Усупереч пункту 3 розділу IV Вимог щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 (далі – Вимоги), під час відвідування встановлено, що укриття не облаштовано запасом питної води, продуктами харчування тривалого зберігання та аптечкою для надання домедичної допомоги.

У порушення пункту 6 розділу II Вимог входи до захисної споруди не мають можливості безперешкодного доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Пандус для забезпечення вільного користування захисною спорудою відсутній, а входи не обладнані дерев'яними або металевими трапами, які відповідно до Вимог мають встановлюватися у разі відсутності пандусів.

Усупереч підпункту 5 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, Центром не укладено договору із закладом охорони здоров'я або договору про надання послуг із фізичними особами-підприємцями, які в установленому порядку отримали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики.

Більше того, групою НППМ встановлено факт здійснення молодшим медичним персоналом медичних маніпуляцій, тобто надання медичної допомоги, за відсутності у центру ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, що суперечить вимогам частини першої статті 17 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» та пункту 4 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 285.

Групою НМП встановлено, що у Центрі тривалий час залишається вакантною посада практичного психолога, що не забезпечує належного рівня психологічної підтримки вихованців та створення необхідних умов для їх всебічного розвитку і найкращого забезпечення їхніх інтересів, що є порушенням частини третьої статті 3 Конвенції про права дитини.

Усупереч вимогам статті 16 Конвенції про права дитини, у закладі не створено умов для належного забезпечення права вихованців на особисте життя. Зокрема, у санітарному вузлі карантинної кімнати відсутні двері, натомість для відокремлення простору використовуються навісні штори, які не забезпечують належного рівня приватності та можливості усамітнення дітей.

У порушення статті 9 Конвенції про права дитини, статті 15 Закону України «Про охорону дитинства» та пункту 6 Типового положення у Центрі встановлено практику вилучення у вихованців мобільних телефонів, що обмежує можливість дітей вільно підтримувати регулярні особисті стосунки та прямі контакти з батьками, родичами й іншими близькими особами.

Приміщення закладу не пристосовано для забезпечення потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (далі – ДБН). Так, у порушення пункту 6.3.3.1 ДБН спальні, навчальні та ігрові кімнати вихованців, окрім дошкільної групи, розташовані на другому поверсі, проте заклад не обладнано ліфтами або підйомниками, що унеможлиблює доступ осіб з інвалідністю до зазначених приміщень.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав,

свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до частини другої статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних;

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході відвідування порушень прав вихованців, а також причин та умов, що їм сприяють та забезпечити недопущення таких порушень у подальшій діяльності Центру.

2. Вжити заходів щодо посилення внутрішнього контролю за належним виконанням посадовими особами покладених на них повноважень та забезпечення належної організації контрольної діяльності.

3. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити мене, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність, передбачену законом.

Додаток: звіт про результати відвідування Центру соціально-психологічної реабілітації дітей Служби у справах дітей Чернігівської обласної державної адміністрації на 22 арк.

**Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Гиря Марина 1678

